

Slovenski dom

Štev. 115

V Ljubljani, sreda 22. maja 1940

Leto V

Ameriška letalska pomoč za zaveznike

Zakonski predlog, naj Združene države odstopijo Angliji in Franciji vsa letala ameriške vojske in mornarice

Washington, 22. maja. m. A. Reuter poroča: Na včerajšnji seji senata je v začetku razprave o zakonskem predlogu za preskrbo vojske z novimi potrebščinami senator Paper, ki pripada demokratski stranki, izjavil, da nekaj prihodnjih dni v evropski vojni »lahko označi novo izbiščno točko za usodo zahodne omike«. Senator Paper je postavil tudi predlog, po katerem naj dobi predsednik Roosevelt pooblastilo, da lahko da na razpolago zaveznikom za gotov denar vsa letala, s katerimi danes razpolagata vojska in mornarica Združenih držav ameriških.

Washington, 22. maja. m. Združene ameriške države bodo prevzele nase važno vlogo v preskrbi zaveznikov z orožjem. Zvedelo se je, da so zavezniški naročili v USA za novih 6.500.000 dolarjev vojnega materiala. Kupili so 1500 letal najnovejših vrst. 35 tovarn za letala bo odslej delalo dan in noč izključno samo za angleške in francoske vojne potrebe.

Washington, 22. maja. o. Pomočnik ameriškega zunanjega ministra Sumner Welles je enoči sprejel angleškega poslanika v Washingtonu in imel z njim dolgo posvetovanje o sedanjem vojnem položaju v Evropi. Zdi se, da sta razpravljala tudi o čim hitrejši in čim uspešnejši letalski pomoči Združenih držav za Anglijo in Francijo.

Washington, 22. maja. o. Predsednik Združenih držav Roosevelt je pri včerajšnjem običajnem eprenju članikarjev razpravljal o posledicah sedanje vojne za Združene države in dejal, da bo sedanji način vojskovanja v Evropi nedvomno imel posledice tudi v Združenih državah. Predsednik je tudi razlagal novi obrambni program Združenih držav.

Dotaknil se je tudi posledic, ki jih bo izvedba tega programa imela za ameriško gospodarstvo in delavstvo. Vlada ne bo dopustila, da bi sedanje vojne strahote ustvarjale v Združenih državah vojne milijonarje, po drugi strani pa bo vlada gledala, da ne bodo nove zahteve v ničemer okrnile socialnih pridobitev iz zadnjih let.

Washington, 22. maja. Havas: Zadnja poročila z zapadnega bojišča, kakor jih je objavil Paul Reynaud na včerajšnji seji senata, so povzročila preobrat v washingtonskih političnih krogih in pa ameriškem javnem mnenju. Splošno mnenje ameriških zunanjih politikov se je vedno naslanjalo na zahodu, ki ju po njihovem mnenju nikoli ni mo-

goče resno spraviti v nevarnost. Celo predstavniki izolacionistične politike so bili tega mnenja. Toda dogodki zadnjih dni na zapadnem bojišču so vplivali na to, da se ameriško stališče spreminja. O rezultatih še ni mogoče dati preciznih obvestil. Sodiijo, da bodo dogodki v Evropi vplivali na bodoče stališče Zedinjenih držav. Predlogi o imenovanju koncentracijske vlade so še vedno podvrženi gotovim opazkam. Naglašja se, da želi Roosevelt samo to, da se mu zagotovi tretja izvolitev za predsednika Združenih držav. Ugotavlja se, da ameriško javno mnenje ni toliko zaposleno z notranjimi vprašanji same Amerike, kolikor z razvojem dogodkov v Evropi.

Nemške vesti o napredovanju proti Rokavskemu prelivu

Zveza med zavezniki vojskami v Belgiji in Franciji pretrgana

Hitlerjev glavni stan, 22. maja. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči naslednje: Največje operacije napada, kar jih je bilo kdaj izvedenih na zahodu po celi vrsti taktičnih posamičnih uspehov, so zdaj dobile svoj prvi operativni izraz. Francoska 9. armada, ki je bila med Meuso, Namurom in Sedanom ter vezala čete, ki operirajo v Belgiji in one, ki operirajo južno od Sedana, je potolčena in je v razpadu. Ujet je armadni štab in prejšnji poveljnik 7. armade, ki je pred kratkim prevzel poveljstvo 9.

armade, to je general Giraud. Nemške divizije, na čelu katerih so oklopni oddelki in motorizirane čete, so izvedle silen prodor in so vkorakale v Arras, Amiens in Abbeville in s tem odsekale zavezniki čete, ki operirajo severno od Somme, od ostalih delov.

Berlin, 22. maja. DNB poroča: Z odločnim prodiranjem nemških čet do Rokavskega preliva se je zaprl obroč okoli sovražnih armad, ki se bore na belgijskem bojišču, in sicer na jugu z močnimi oklepni oddelki, ki so napredovali do Amiens in Abbeville, na vzhodu z nemškimi četami, ki v koraku zasledujejo sovražnika, ki se stalno umika, na severu in zahodu pa z nemškim letalstvom. Naše letalstvo napada britanske čete, ki se umikajo in to med njihovim umikom kakor tudi v vseh pristaniščih, kjer se vkrcavajo na ladje. Prodiranje v smeri proti Abbeville niso izvedle samo prednje straže naših čet, temveč tudi močni ostali oddelki. Za prvimi oklepni oddelki stalno prihajajo močni motorizirani oddelki in pehota, tako da je pri Amiensu ob preboju v zahodni smeri bil takoj zaseden tudi most čez Sommo v južni smeri. Zato francosko-belgijsko-angelska armada ni bila presekana samo v eni črti, temveč so nemške čete predrle tudi globoko v sovražno zaledje. Na vzhodu se belgijske čete tu pa tam odločno upirajo, pa tudi Francozi skušajo rešiti, kar se še da. Toda nemške čete etro vsak odpor. Angleži se še dalje umikajo proti pristaniščem ob Rokavskem prelivu. Pri Valenciennes je francoska armada že razbita na dva dela, od katerih je eden v severni gozdni pokrajini, drugi pa se skuša zavarovati pred nemškimi napadi v gozdovih južnozahodno od Valenciennesa. Z nepričakovanim manevrom so nemške čete naredile »žep«, v katerem so vse ostale belgijske bojne sile in znoter del francoske vojske, celo vrsto otkolitev posameznih oddelkov. V enem takšnih obročev je bil ujet tudi poveljnik neke armade z vsem štabom.

Obisk dr. Korošca v Nemčiji

Belgrad, 22. maja. Predsnočnim sta odpotovala v Nemčijo in sicer v Breslau predsednik glavne zadrzne zveze kralj Jugoslavije dr. Anton Korošec in podpredsednik zveze, bivši minister inž. Voja Gjozjevič. Obiskala bosta breslavske velesejem z razstavo kmetijskih strojev. V Nemčiji se bosta mudila nekaj dni.

Slovenski javnosti!

Se vedno je jetika bolezen, ki zahteva največ smrtnih žrtve med našim ljudstvom, posebno pa med dorasajočo mladino. To je dejstvo, ki napram njemu ne smemo zapirati oči. Zdravstvena oblast stori od leta do leta več, da bi omilila bedo, ki jo povzroča jetika v širših slojih našega ljudstva. Vendar pa razpoložljiva sredstva žal ne zadoščajo, da bi mogli nuditi vsem bolnim varno zatočišče in možnost zdravljenja in da bi odvrčali od vseh zdravih nevarnost okuženja.

Ako hočemo zmagati v borbi z jetiko, ako hočemo odpraviti jetiko kot ljudsko kugo, tedaj je najkrajša in najzanesljivejša pot do cilja, da pomagamo vsak po svojih močeh. Geslo letošnjega protituberkuloznega tedna je, skrbeti za zdravljenje siromašnih jetičnih Slovencev ter v to svrhu z izdatnimi denarnimi prispevki ustanoviti primeren sklad.

Sredi protituberkuloznega tedna smo. Prireditve, predavanja, denarne zbirke, vse, kar bo v tem tednu storjenega za uvrstitev razumevanja za potrebe protituberkuloznega skrbitstva, je pod pokroviteljstvom gospoda bana. Ko gre za pomoč sočloveku, naj v strnjeni vrsti stoji vse narod od najvišjega do najnižjega.

Protituberkulozna zveza vseh, da celota in posamezniki s srcem in dušo spremljajo propagando za vzbujanje razumevanja in smisla za Zvezine cilje in naloge. Apeliramo zlasti na vse občinske uprave, da se blagohotno odzovejo prošnjam, ki so jih od Zveze prejeli njihovi predstavniki. Vso ostalo slovensko javnost pa prosimo, da se pridno posluži polnočnic, priloženih našim dnevnikom. Vse naše edinice naj zlasti v zadnjih dnevih protituberkuloznega tedna v polni meri izvrše svojo dolžnost in s tem dokažejo, da se zavedajo potreb, ki jim jih nalaga protituberkulozna borba.

Skrb in prizadevanje vsakega izmed nas naj bo, pripomoči siromašnemu jetičnemu sobratu do potrebnega zdravljenja! — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

Vesti 22. maja

Švedska vlada je izdala nove ukrepe za obrambo pred napadi iz zraka, ker je prepričana, da se je ta nevarnost zadnje čase povečala.

Ameriški zunanji minister Hull je dejal včeraj, da navzile opozorilo, ni noben ameriški državljan zapustil Anglije, iz Francije pa se je vrnilo samo 75 ameriških državljanov.

Velika zasluga generala Weyganda je v tem, da se ne loti nobene reči, ki bi je ne mogel dobro izpeljati, je zapisalo pred nekaj tedni osrednje glasilo nemške narodno socialistične stranke »Völkischer Beobachter«, ko je razpravljalo o zavezniški vzhodni armadi.

Brat angleškega kralja vojvoda Gloucestrski, ki se je tri dni mudil v prednjih angleških postojankah v Belgiji, je bil od drobev letalske bombe hudo ranjen na obeh rokah.

Italijanski zunanji minister grof Ciano je ponoči odpotoval v Albanijo, in sicer s križarko »Gari-baldi« iz Barija.

Predsednik angleške vlade Churchill bo danes zahteval od poslanske zbornice, naj izglasuje zakon o kaznovanju veleizdaje.

Italijanski radio prinaša iz Švice vesti, po katerih naj bi se francoska vlada v kratkem izselila iz Pariza v Clermond-Ferrand sredi Francije.

Trgovska pogajanja med Sovjeti in Anglijo so se ustavila. Sovjetska vlada pravi, da so bile angleške zahteve glede omejitve trgovine med Nemci in Rusijo take, da jih Sovjeti niso mogli sprejeti. Po sovjetski sodbi je Anglija hotela s tem Rusijo pridobiti za svoje vojne cilje.

Nemška vlada je sporočila japonski vladi, da je vprašanje holandske Indije ne zanima.

Novi ravnatelj francoskega zunanjega ministrstva Roux, dozdaj francoski poslanik pri Vatikanu, je dopotoval iz Rima v Pariz, da bo prevzel posle. Čakajo ga težke naloge, če bo hotel Francijo rešiti iz zunanje politične in vojne stiske, v katero so jo spravile masonske in frontaške klike s svojo izdajalsko politiko v zadnjih letih.

Romunski tisk objavlja poluradno izjavo vlade, ki pravi, da je Rumunija vedno bolj odločena ostati izven sedanjega evropskega spopada. Borila se bo le, če bo napadena.

Anglija in Francija bi bili morda zdaj dostopni za pogajanja in bi ustregli Italiji v njenih zahtevah, toda zdaj je prepozno, ker mora Italija začeti z akcijo. Povečati mora svoje evropsko ozemlje s tem, da bi dobila francosko Nico, Savojo, Korsiko, Tunis, Malto in Liban. V tem smislu piše Ansaldo, urednik Cianovega lista »Telegrafico«.

Položaj na zahodnem bojišču je zdaj podoben položaju iz leta 1916 in 1917, ko so angleški oddelki napadli napredujoče Nemce z boka ter jim odrezali zveze. Nemci imajo sedaj za cilj, doseči nekaj francoskih pristanišč ob Rokavskem prelivu ter od tam začeti z napadi na Anglijo. Tako sodbo o vojnem stanju prinašajo angleški časopisi.

Angleška letala so v noči od ponedeljka na torek z bombami napadla in zažgala velika bencinska skladišča v holandski luki Rotterdamu.

Veliki italijanski parnik »Conte Grande« je včeraj odplul iz Genove v Buenos Aires.

Nemški listi pod ogromnimi naslovi prinašajo vesti z zahodnega bojišča in pišejo, da nobena reč ne more ovirati načrtnega prodiranja nemških čet in da bo nemško letalstvo preprečilo umik angleški vojski čez morje.

Angleške oblasti uradno zanikajo nemško vest, da je bilo v predzadnji noči potopljenih šest prevoznih in petrolejskih ladij v Rokavskem prelivu. Angleži pravijo, da ni bila potopljena v tem času niti ena njihova ladja.

Podpredsednik belgijske vlade Janson, ki se mudi pri belgijskem vrhovnem poveljstvu, je imel po radiu govor, v katerem se je zahvalil Franciji za pomoč, zagotovil je Belgijcem, da si bo vlada prizadevala vse, da olajša težave, v katere je vojna vrgla Belgijo.

Angleži so iz Gibraltarja začeli izseljevati ženske in otroke. V uradnem sporočilu o izseljevanju pravijo, da ne pričakujejo nobenega napada od Španije, za katero vedo, da bo strogo nevtralna.

Novi vrhovni poveljnik zavezniških vojska v Franciji, general Weygand, je že lani napisal v nekem francoskem vojaškem listu razpravo, v kateri je napovedal, da Nemci ne bodo napadli Francije na Maginotovi črti, temveč čez Belgijo ter skušali predreti slabšo obrambno črto vzdolž belgijsko-francoske meje. Francoski generalni štab mu tedaj ni hotel verjeti, zakaj general Gamelin je bil prepričan o rasprotnem in je vse francoske vojaške priprave tudi vodil v svojem smislu.

Nova licitacija za Gajevo ulico

Gajevo ulico bi bili v najkrajšem času že pričeli asfaltirati ter ji napravili tudi betonske občestne kadunje od Tyrseve ceste do Gledališke ulice, toda današnja licitacija za oddajo del zaradi izrednih razmer ni bila uspešna in je zato mestna občina takoj razpisala novo licitacijo v skrajšanem roku, da bi naposled z zamudo 14 dni vendar dobilo tudi na tej lepi ulici v središču mesta valjan asfalt, kakršen je na Ilirski ulici.

Zavezniki poročajo o naglem zbiranju svojih vojska na novi fronti

Fronta bo potekala od izliva Somme do Rena

Pariz, 22. maja. Havas: Snočnje poročilo francoskega vrhovnega poveljstva se glasi: Severno od Somme je sovražnik nadaljeval s pritiskom in se mu je posrečilo vreti svoje prednje oddelke do Aniena in Arrasa. Na tem delu je položaj nespremenjen. Navzile krajevnim naporom sovražnika. Naše ogledniško letalstvo kakor tudi naše bombniške formacije so s sodelovanjem bombnikov pomorskih enot napadale brez prenehanja sovražne čete. Od 10. do 19. maja sta francosko letalstvo in protiletalsko topništvo zbrila na našem ozemlju najmanj 308 letal.

Pariz, 22. maja. m. Nemške čete, ki so zasedle Amiens in Arras, so sestavljene iz lahkih oddelkov, ki se jim je posrečilo prodreti proti zahodu. Računajo, da je število teh nekaj tisoč ljudi.

Snoči v Parizu ni bilo mogoče dobiti nobene uradnega potrdila o nemški zasedbi Abbevilleja, ki da so ga po informacijah nemškega vrhovnega poveljstva Nemci že včeraj zjutraj zavzeli. Francoski vojaški krogi smatrajo, da je popularni

govor Paula Reynauda v senatu bil »potreben udarca z bičem, da se poživí narodna odločnost«. Sodiijo, da temu govoru ni mogoče ničesar dodati, pa tudi ničesar vzeti.

General Weygand se mudi na bojišču ter bo storil odločne korake. Vanj gledajo vsi z zaupanjem. O nadaljnjih načrtih so francoski vojaški krogi redkobesedni. Zvedeti se je moglo le to, da trenutno potekajo krvavi boji med britanskimi in nemškimi četami, ni pa mogoče vedeti, koliko moštva se udeležuje teh bojev. Istočasno divjajo krvavi boji pri Cambraju. V Parizu še ne vedo, če so Nemci vrgli v boj glavni del svojih blindiranih oddelkov.

Razen tega poudarjajo v Parizu, da se je francoskim četam posrečilo zasesti vse postojanke, katerih zasedbo so imeli v načrtu. Dokaz za to je, da so vsi sovražni napadi, ki so imeli namen prekoračiti reko Aisne s severa ali zahoda pri Rethelu, bili preprečeni. Z eno besedo, od Somme pa do Rena francoska vojska, ki je v odličnem stanju, zbira moči za končni odpor proti sovražniku.

Nemške oklopne in motorizirane divizije so obšle severni utrjeni pas ter udarile proti morju, razen tega skušajo Nemci ustvariti nered v francoskem ozadju s padalci in zlobojnimi vestmi. Zaradi tega je treba zbrati zdaj vse moralne in stvarne sile naroda, zdaj gre za bodočnost vseh Francozov. V službo domovine sta se zdaj postavila dva njena največja sinova: Petain in Weygand, tisti mož, ki je leta 1918 ustavil nemško prodiranje. Zdaj je spet na bojišču. Če bi zdaj kdo rekel, da more samo čudež rešiti Francijo, bi dejal: verujem v čudež, ker verujem v Francijo.

Gospodarske izgube zaveznikov po nemških podatkih

Berlin, 22. maja. DNB: Dasi so operacije na zahodnem bojišču v polnem toku, je vendar mogoče dati površen pregled o izgubah zahodnih velisil. Francija in Anglija sta pretrpeli občutno škodo, ki so jo jima prizadejali Nemci posebno, kar se tiče dobav za nekatere potrebe gospodarstva. Francija je v Ardenih izgubila zelo razvito industrijo in rudnike. Francija je izgubila jeklo, ki ga je dobivala iz Luksemburga. Prenehale so tudi dobave letal čez Holandijo. Z ozirom na zastoj dobave angleškega premoga Franciji je postalo važno dejstvo, da odpade 6 milijonov ton premoga in koksa, ki ga je dobivala Francija iz Belgije in Holandije. Francija je izgubila v pokrajini Longville 25% skupne proizvodnje surovin. Ker odpade zelo razvita belgijska in nizozemska kovinska industrija, bo Francija zelo prizadeta. To velja posebno tudi za svinec, cink, baker in nikelj, ki sta jih Belgija in Holandija izvažali v Anglijo in Francijo. Angleška oborožitvena industrija je izgubila jeklo, ki ga je dobivala iz Belgije. Zavezniki ne morejo več izkoriščati belgijskih in holandskih topilnic in plavžev. Anglija je uvažala doslej tudi 25% vsega papirja iz Holandije, Belgije in Luksemburga. Tudi s tem, da bo ta uvoz prenehal, je Anglija zelo prizadeta.

Dublin, 22. maja. AA. Havas: Belgijsko poslatništvo v Dublin je poklicalo pod zastavo vse Belgijce, ki živijo na Irskem.

Nemški letalski napadi na južno angleško obalo

London, 22. maja. AA. Havas: Letalsko ministrstvo sporoča, da je bil snoči dan v pokrajini Kent signal za alarm. Pojavila so se nemška letala, toda protiletalske baterije so začele takoj streljati ter so pregnale nemška letala. Nemška letala pa so izvršila napad na trgovske ladje v bližini obale. Alarm je trajal eno uro.

Letalsko ministrstvo sporoča, da so sovražna letala v minuti noči metala dvakrat bombe v jugovzhodni Angliji. Bombe so padle na neko polje ter niso napravile nobene škode. Protiletalsko topništvo je stopilo takoj v akcijo ter so se morala letala vrniti.

Boji na Norveškem

Nekje na Norveškem, 22. maja. AA. Reuter: Norveška časopisna agencija prinaša sporočilo norveškega vrhovnega poveljstva, da so zavezniške in norveške čete zasedle nove položaje v pokrajini Rana okoli 300 km od Narvika. Nemško prodiranje proti tem položajem je ustavljeno. Premiki čet so bili izvršeni brez najmanjših izgub, medtem ko so imeli Nemci hude izgube. Posebno velike izgube so imele patrole tirolskih smučarjev, ki operirajo v gorah.

Naročajte Slovenski dom!

Špekulacije z 10-dinarskimi kovanci

Kovance z lisičjim repkom plačujemo po 11 dinl - Dobro je nasedel Janko - Razen drobiž

Ljubljana, 22. maja. V burnih časih, v hudi stiskah se navadno pojavljajo novi tipi špekulacij in veriznikov, ki skušajo na refinirane načine ljudi spraviti v nervozno hlepenje po naglih dobičkih. Kaj je vse predmet raznih špekulacij in sloparij? Ne puste pri miru niti najmanjše stvari! Zadnji čas je v Ljubljani v okolici kakor strela udarila med ljudi tajinstvena, prav špekulativno zasnovana novica, da »Narodna banka« višje plačuje gotove kovance po 10 dinarjev. Tajinstveno so si ljudje šepetali:

»Prijetelj! Znan, da plačuje sedaj Narodna banka tiste kovance, ki imajo pred besedilom »10 dinar« črto in za besedilom črto, kar tri dinarje več od drugih.« — »Zakaj je to mogoče? Saj vendar zakon o kovancu denarja točno določa vrednost kovancev! Ne verjamem.« — »Prebrisani špekulant pa mu je zatreptal kratko: »To je takol! Ti kovanci imajo za tri dinarje več srebra kot drugi.«

Tako so špekulacije govorili po Ljubljani in okolici. Res je, da imajo kovanci po 10 dinarjev prvega kova, ki so bili kovani l. 1931 v Londonu, pri besedilu spredaj in zadaj črto. Pazljiv ogledovalec teh kovancev pa lahko najde, da so te črte podobne lisičjemu repu in zato pravilo strokovnjaki v numizmatiki tem kovancem kratko: »Kovanci z lisičjim repkom.« In vsi po velikih dobičkih kopneci možakarji, drugače računajoč z lahkovernostjo občinstva, so se spravili na pravičarije lov za temi kovanci. Po gostilnah so začeli zbirati te kovance. Primerjali so jih in primerjali z drugimi. Možakarji, ki so obdarjeni s finim posluhom, so celo svečano zadrževali drugim:

»Glejte no! Saj kovanci z lisičjim repom imajo povsem drugačen zvok. Bolj je čist, pri moji verici vse je bilo zmedeno. Vsak je skušal nabrati čim več takih kovancev, veselje se, da bo dobil pri Narodni banki zanje prav tedno nagrado, za vsakega tri dinarje več, saj je znano, da tudi male ribice prinese čedne dobičke.

Tudi visoki, zastavni, dobro rejeni Zarko je pohitel v troj iskalec lisičjih kovancev. Plačeval je celo en dinar več za kovance. Nabral je takole okoli 20 kovancev in izdal zanje kar 200 dinarjev za vse komade nad vrednostjo. In poslal je Janko, sam se je sramoval, svojega znanca v Narodno banko v Knafličevi ulici tja v I. nadstropje, kjer poslujejo blaginiki. Znanec je tipajoč povprašal:

»Kako plačujete, gospod, te kovance z lisičjim repom?»

Močno miren je bil odgovor: »Nič več in nič manj ko za druge! Znanec je debelo pogledal uradnika in se čudom čudil. Ponovil je vprašanje: »Ne tri dinarje več?» »Nikakor ne! Zakon to ne dovoljuje.«

Znanec G. Zarka se je vljudno poslovil in jadrno pohitel k nestrpnemu Zarku, ki ga je čakal v neki popularni gostilni tam za vodo. Zarko kratko: »Kako je?« Odgovor: »Ne bo nič iz te moke kruha! Toliko so vredni lisičji kot drugi.« G. Zarko je z debelo pestjo udaril po mizi in se grozansko pridulil. Bil je sam opeharjen, ko je skušal druge osmukati.

Občinske volitve na Hrvaškem

Občinske volitve na Hrvaškem so se končale brez neredov in brez velike agitacije. Udeležba je bila na splošno majhna, posebno v občinah z eno samo listo HSS, večja pa v občinah, kjer je bilo več list in so se skupine med seboj borile. Po uradnem sporočilu banske oblasti je rezultat volitev sledeč:

HSS je zmagała sama v 425 občinah, HSS in SDS s skupnimi listami v 106 občinah, sama SDS v 27 občinah. HSS je skupaj z muslimani dobila 4 občine, HSS skupaj z Nemci 1 občino, Kmečko demokratska koalicija z raznimi skupinami 1 občino, SDS z drugimi srbskimi skupinami 1, JRZ sama 20 občin, JRZ z zemljoradniki 1 občino, skupna srbska lista je dobila 8 občin, nadstrankarska srbska lista 18 občin, nadstrankarska meščanska lista 2, neodvisni (večinoma HSS) 2 občini, levicariji 1, zemljoradniki 1, Nemci 3 in razne narodnosti 2 občini.

Od skupno 625 občin, kjer so bile volitve, ima Hrvaška kmečka stranka sama ali pa skupaj z drugimi 564 občin, vse ostale skupine pa 61 občin. Vse občine s hrvaško večino imajo v rokah prištasi HSS razen ene občine. Volitve ni bilo v okrajih Kastva, Cabra, Sušaka, Delnic, Benkovca in Sibenika, Brčka, Gradacca in Dervente. V vseh občinah okrajev Brčko in Gradacca bodo volitve 26. maja, v okraju Derventa pa 2. junija. Za ostale občine pa dan volitev še ni določen. Zaradi pomankljajev potrjenih kandidatnih list v 6 občinah ni bilo volitev in se bodo vršile zato 9. junija.

Voditelji Samostojno demokratske stranke so hudi na sporočilo akcijskega odbora, ki ga vodi predsednik vlade Dragiša Cvetković, češ da je SDS izgubila precej svojih postojank. Tajnik SDS Saša Kusanović je zavračal to mnenje in nasprotno ugotavljal, da je SDS izšla iz volitev ojačena, ker si je priborila več občin kakor pa leta 1936.

Mnogi Ljubljančani so se vedno zanimajo, kakšna usoda je doletela odlične ljubljanske veletgovce, ki so bili okrajnemu sodišču ovađeni zaradi skrivanja zalog moke, kave in sladkorja ter navijanja cen. Ta kazenska zadeva ljubljanskih veletgovcev se ni sodno likvidirana in še ni razpisana druga razprava. Zanimivo je, da je bila oprostitna sodba proti nekemu veletgovcu izrečena na okrajnem sodišču, na okrožnem sodišču razveljavljena ter zadeva vrnjena na okrajno sodišče v ponovno razpravo in sodbo.

Današnji trg pred praznikom je prav živahen. Na izbiri imamo že veliko domače glavne solate. Lahko pohvalimo naše Trnovčanke in Krakovčanke, da so res prave gojiteljice solate. Kako lepe so solatne glave! Nekatero obsežno ko kak damski klub. Solata se je razmeroma pocenila. Draga je de-

Določene so najvišje možne cene mesa

Na podlagi čl. 5., odst. 1., uredbe o kontroli cen z dne 5. februarja 1940, Sl. l. št. 68/15

odločam

tele najvišje cene mesa.

1. a) za 1 kg govedine prvovrstne kakovosti, ki se kot takšna označi z žigom pri mesnem ogledu, do 14 din sprednji in do 16 din zadnji del z do 25% priklado kosti, pljučne pečenke brez kosti do 22 din, pljuč in jezika do 16 din, ledvic do 14 din, jeter do 12 din, možganov, srca in vampov do 10 din ter loja do 7 din;

b) za 1 kg govedine drugovrstne kakovosti do 12 din sprednji in do 14 din zadnji del z do 25% priklado kosti, pljučne pečenke brez kosti do 20 din, ostalega mesa pa po cenah, kakor so določene pod točko a);

c) za 1 kg teletine do 14 din sprednji in do 16 din zadnji del z do 30% priklado kosti, teletine brez kosti do 24 din, jeter do 22 din in ostalega drobovja do 15 din;

d) za 1 kg svinjine do 16 din sprednji in do 18 din zadnji del, slanina in sala do 20 din, masti do 22 din, ledvic, srca in možganov do 18 din, jeter do 14 din in pljuč do 10 din.

2. V točki 1. označene cene veljajo za področja

loma berivka. Merica je po en dinar. Druga leta sta bili za en dinar kar dve in celo tri merice. Na sadnem trgu imamo še vedno čedno izbiro starih jabolk, ki so od 8 do 10 din kg. Dovož čeden na ljubljanski trg je od dne do dne večji. Sedaj dobiva Ljubljana glavne zaloge čeden iz Mostarja in Splita. Prav zanimivo je, da so letos mostarske česnje po kakovosti veliko boljše ko goriške. Uvoz goriških česenj se ne izplača, ker je nanje določena visoka uvozna carina. Na debelo so sedaj česnje po kakovosti od 7 do 12 din kg. Temu primerne so cene česnjam na drobno od 8 do 14 din. Krompirjev trg je neizpremenjen. Danes je bilo pripeljanih nekaj voz starega krompirja, ki je bil še vedno po 1.90 din za kg. Novi krompir, ki ga je na trgu vedno več, je po 8 din kg na drobno.

Včeraj je bil drugi brezmesni dan, odkar je stopila v veljavo vladna uredba o vpeljavi dveh brezmesnih dni v tednu. Po restavracijah je človek lahko dobil vnapre v kurjo obaro. Pravijo, da je bilo prav včeraj poklanjih izredno lepo število piščancev in kokoši. Mnogi preklani Ljubljančani pa so se že v ponedeljek založili s svežim mesom, drugi pa so raje zauživali vegetarijansko hrano. Druge nesreče ni bilo. Nihče se ni zastrupil.

mesnih občin Ljubljana, Celje, Maribor in Ptuj ter naslednjih občin: St. Vid nad Ljubljano, Polje, Jezica, Dobrova, Vrhnika, Skofja Loka, Stara Loka, Kranj, Tržič, Radovljica, Lesce, Koroška Bela, Jesenice, Dovje-Mojstrana, Kranjska gora, Bled, Bohinjska Bistrica, Brezje, Kamnik, Domžale, Litija, Zagorje ob Savi, Laško, Trbovlje, Hrastnik, Zalec, Teharje, Slovenj Gradec, Šoštanj, Slovenske Konjice, Vitanje, Šmarje pri Ješah, Kamnica, Studenci, Radvanje, Pobrežje, Košaki, Slovenska Bistrica, Sv. Lenart v Slov. gorici, Novo mesto in Kočevje.

3. V ostalih krajih banovine se morajo računati za 1 din pri 1 kg nižje cene od onih, ki so navedene v točki 1.

V Ljubljani se smejo računati za 1 din višje cene od onih, ki so navedene pod točko 1. c).

Prekrški se odločbe se kaznujejo po čl. 8. uredbe o kontroli cen.

5. Z dnem objave te odločbe izgube veljavo vse splošne in posebne odločitve cen mesa in masti.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

V Ljubljani, dne 21. maja 1940.

Ban: dr. Natlačen s. r.

Ljubljana od včeraj do danes

shojena, polni so raznih verzij: in glasov in govorjenja, ki so ga slišali. To veste jim je bil zaupal neki gospod, ki ima zveze z najvišjimi krogi, ono so slišali na radiju itd. itd. brez konca in kraja. V vsakem novem obratu gledajo samo hudo, vse je črno, v črno se spremeni tudi najsvetlejša bela. To so tišči tipični defetisti, ki tako krasno vplivajo na okolico ter ji jemljejo moralno odpornost. S takimi ljudmi bi morale oblasti postopati strožje, pa tudi vsaki, ki jih sliši, bi jih moral odločno zavrniti. Njihove prazne marne in tlapnje so prava kuga zlasti za neuko, nepoučeno in nezobrazeno ljudstvo.

Jutri so telovske procesije

Jutri, na praznik sv. Rešnjega Telesa, bo v stolnici ob 8 slovesna pontifikalna maša, ob tri četrt na 10 pa bo nato šla telovska procesija po tehle ulicah: Pred škofijo, po Stritarjevi ulici (pred frančiškansko cerkvijo bo prvi blagoslov) po Wolfovi ulici na Kongresni trg, kjer bo pred spomenikom presv. Trojice drugi blagoslov (tod bo tudi školska mladina, ki se bo že prej zbrala), dalje po Vegovi ulici, po Emonski cesti, po Cojzovi cesti, kjer bo pred šentjakobskim znamenjem tretji blagoslov, nato na Stari in Mestni trg. Pred magistratom bo četrti blagoslov.

Ljubljančani bodo kakor vsako leto, v svojih hišah, mimo katerih bo šla procesija, prižgali po oknih sveče in okrasili proboja.

V Trnovem bo prva sveta maša ob 5, druga ob 6. Pri obeh bo tudi obhajilo. Ob 6 bo nato farna sveta maša. Nato bo šla procesija, ki bo obhodovala naslednje ulice: Karunovo, Pred konjušnico bo 1. blagoslov, dalje po Švabičevi ulici, po Trnovskem pristanu in Cerkevni ulici, kjer bo drugi blagoslov. Nato bo krenila čez most ter zavila na Krakovski nasip, odkoder bo šla na Cojzovo cesto, dalje na Emonsko cesto ter bo pri krakovski kapeli tretji blagoslov. Šla bo dalje na Mirje in po Groharjevi ulici. Pri mostu bo četrti blagoslov. Krenila bo po Dobrovlji ulici. V cerkvi bo nato blagoslov in darovanje sveč za cerkev.

Tudi Trnovčani bodo kakor vsako leto, svoje hiše lepo okrasili ter razsvetlili okna.

Se o ropu v Wolfovi ulici

Ljubljana je včeraj še vedno živahno komentirala drzni rop, čigar žrtev je postal znani juvelir Ludvik Černe. Najrazličnejše govorice so v zvezi s tem ropom krožile po mestu. Skoraj vsi Ljubljančani pa so bili mnenja, da tega roba skoraj gotovo ni opravil noben domačin, kajti razbojnik velikega kalibra so pri nas zelo redki, in

Prisega domovinske vdanosti slovenskega katoliškega dijaštva

Slovensko katoliško dijaštvo, organizirano v Slovenski dijaški zvezi, predstavlja kulturni organizacijo slovenskega dijaštva, izroča v tem morda najbolj resnem razdobju evropske zgodovine, v razdobju, v katerem se na edinstveni način bliskovito odloča usoda temeljnih vrednot evropske krščanske omike in o samem golem življenju evropskih narodov, svoji ljubljani domovini tole

prisego mladih dijaških src:

Vse naše duhovne in telesne sile stavljam v celoti brez kakršnega koli pridržka na razpolago domovini za ohranitev njene svobode, tega dragocenega sadu tisočletnega trpljenja naših predhodnih rodov.

V tem edinstvenem zgodovinskem trenutku Evrope nobenemu narodu ne sme biti merilo domovinskih žrtev zakon gospodarnosti in samoljublja, temveč samo zakon brezmejnega domovinske vdanosti in zakon hitrih odločitev.

Vsi hočemo služiti v pripravljenosti na obrambo domovinske svobode, ne le naši tovariši, ki jih veže redna državljanska vojaška obveznost.

Vsi slovenski študentje od najmlajših navzgor hočemo biti vključeni kot aktivne postavke v naš narodno-obrambni sestav. Poleg branilcev naših posvečenih meja so potrebni še branilci na okopih proti improviziranim sovražnim postojankam v zaledju, če bi se te postojanke v danem trenutku res pojavile. Slovenska katoliška dijaška mladina in z njo vse slovensko dijaštvo prosi poveljstvo naše narodno-obrambene sile, naj mimo rednih vojaških obveznikov vključi v svoje obrambne načrte in pa račune tudi naše mlade dijaške vrste. Bolela bi nas neprorokovalna odsotnost v pripravljenostnem sestavu, ko mora domovina z vsemi razpoložljivimi silami biti pripravljena na vse.

Ako bo pa vsemogočni Bog naši ljubljani domovini prihranil veliko preskušnjo, ko je v teh trenutkih preživlja toliko evropskih narodov, pa bo skupna pripravljenost vsega mladega slovenskega, hrvaškega in srbskega rodu v žrtvah domovinske ljubezni rodila blagoslov notranjega prerodenja, ki bo novo poročilo nepremakljivosti zgodovinskega dejstva — kraljevine Jugoslavije.

Zivela velika nepremagljiva Jugoslavija!

Zivel kralj Peter II.!

BOG, NAROD, DRŽAVA!

Slovenska dijaška zveza
za srednješkolske krožke SDZ in včlanjena akademika društva: Cirilsko društvo, — SKAD »Danica«, — AKD »Kladivac« — DSKA »Savica« — Akad. Klub »Stražac« — AKD »Vedac« — SKAD »Zarjac«.

Drobne

Zagreb, 22. maja. J. Včeraj je bil objavljen ukaz kraljevih namestnikov, da se akademija likovne umetnosti v Zagrebu poviša v stopnjo fakultete. Izdatke za akademijo pokriva banovina Hrvaška. Študij v Akademiji je razdeljen v dve skupini, namreč v oddelek za čisto umetnost in v oddelek za študij profesorjev umetnosti. V prvem odseku bo trajal študij šest let, in sicer v obnem tečaju štiri leta, v specialnem pa dve leti. V oddeku za študij profesorjev pa bo trajal študij pet let.

Filmi

»Dolina velikanov« (Kino Matice). William Keighley, ki je pomagal Mihaelu Kertesz pri snemanju »Robina Hooda« — skrbel je za zunanje posnetke — je režiral z velikim aparatom pripravljene kolorirane film »Dolina velikanov«. To delo, čigar vsebina po glavnem motivu zelo spominja na »Sadove zemlje«, le da je tam šlo za polja, tod pa za gozd, je po zunanji opetnosti v resnici čudovito. Tako lepih prizorov iz gozdov menda še ni bilo v nobenem filmu. Tudi prizori, ko se ruši most in ko eksplozija vrže v zrak jez, so mogočni. Nosilec glavnih vlog na čelu z Weynom Morrisom so srečno izbrali. Film ima lep tempo, čeprav precej ostaja za gostostjo, razgibanostjo in prožnostjo podobnih Kerteszovih del.

Še ti so zdaj za zapahli, na varnem. Drzni ropar, ki je oplenil juvelirja Černeta, je bil skoraj gotovo tujec, nemara kakšna znana »velika zverinac iz zagrebskega podzemlja. Slog, v katerem je bil rop opravljen, je v resnici predrzen, da si ga bolj ni mogoče misliti. V eni najživahnijših in najpomembnejših ljubljanskih ulicah se je razbojnik predrznil z revolverjem v roki ustrahovati lastnika trgovine ter ga opleniti. In povrh se je pri tem plenjenju ropar menda zadržal v lokalu še kar cele pol ure. Pri tem je temeljito oplenil blagajno, se obložil z zlatinami urami (kar 80 jih je menda natlačil v žep), z zapescnicami, verzi in prstani. Ze onih 80 zlatih zapescnih ur je predstavljalo vrednost okrog 100.000 din! Škoda sicer da sedaj še ni bila točno ugotovljena, po vseh znanih sodeč pa bo dosegla najmanj visoko vsoto 200.000 din. Verjetno pa je, da bo številka še mnogo višja. Na svo srečo je bil oropani juvelir Černe zavarovan.

Policija je to stvar vzela v roke z vso energijo ter je napravila tudi vse potrebne ukrepe, da bo predrzni razbojnik čimprej padel v roke pravici.

Clements Ripley:

KRIŽANA LJUBEZEN

»Nihče ne more pozabiti vaše izredne gostoljubnosti!« se je s prirojenost, v tem trenutku deloma narejeno dvorljivostjo poklonil Mr. Buck.

»Nikdar ne bom pozabila, s kolikim tekom so vam nekdo šle v elasti ribe, ki sem vam jih pripravila!« mu je zadovoljno vrnila tetka Belle poklon.

»Z Miss Julijo eva jih lovila in postala zraven strašno lačna!« je z nasmeškom odgovoril Mr. Buck.

»Sama eta bila krivala!«

»Nekaj novega vem, tetka Belle!« je Buck prekinil nadaljni razgovor o tej stvari.

»Kaj?« je radovedno vprašala tetka Belle in napeto priklonila, da ne bi prešla nobene besedice. Toliko da ni poleg ušes odprla tudi usta!

»O Presu! Ted je odšel v Newyork po Presa in mi pšal, da se vrne opoldne in da ga bo takoj pripeljal semkaj.«

»Treba bi bilo, da bi bil že tukaj!« je brezbržno odgovorila tetki Belle, hotela s tem pokazati Bucku, da za njo to ni več novica.

»Morda jih je zadržal šerif?« se je sedaj vmesal v razgovor tudi Mr. Dick, ki je do sedaj stal vse čas kot nem poleg Mr

Bucka. »Straže ustavljajo vsakogar, ki prihaja iz mesta in ne pušajo preko meje!«

»A v mestu razasja rumena mrzlica!« je dodal Mr. Buck.

»Ali je obolel kdo izmed naših znancev?«

»Major Crandall je celo že umrl. Bolnih pa je zelo mnogo naših znancev!«

»Celo odpeljali so jih na »Kuzni otok!« je žalostno ugotovil Mr. Dick. »Na otok, med gobavce!«

»Med gobavce?« se je zgrozila tetka Belle in zraven rahlo pobledeča ob misli, da bi se bilo mgolo to zgoditi tudi njej in Miss Juliji, če bi bili ostali v mestu. V tem trenutku je začutila ogromno hvaležnost doktorju Livingstonu za vso skrb in pozornost, ki jo je pokazal, ko ji je svetloval, naj beži iz mesta.

»Prav tako kot leta 1830!« je brezbržno in mironodušno odgovoril Mr. Buck kot bi bilo vso to razumljivo samo po sebi in ne bi bilo na vsem tem ničesar strašnega in okrutnega.

»Toda, saj vendar ni človeško odpravljati ljudi na »kuzni otok!« se je s slabotnim protestom uprla tetka Belle, bolj da bi pomirila samo sebe kot da bi ugovarjala postopanju oblasti in odredbam dok-

torja Livingstona. Končno le vedo oni najbolje, kako je treba postopati v takih slučajih!

»Saj tudi ni druge možnosti, ki bi ustavila bolezen in preprečila njeno nadaljnje širjenje!« je z gotovim poudarjanjem glasom opomnil Mr. Dick, ki je zelo rad dajal vsaki besedi naglas neke posebne važnosti in tehtnosti.

V razgovoru jih prekine ponovno krik in vik otročadi in pasji lajež. Prijahala je zopet nova kočija in kar se je zgodilo pri sprejemu prve, se je ponovilo pri sprejemu druge. Komaj je bilo mogoče razbrati, kdo dela večji hrup in vik: ali otroci ali ogromni farmerski psi, ki so skakali okrog kočije, še preden se je ustavila pred vhodom v dvorec. Iz prve kočije so izstopili neki manj važni znanci in gostje, z njimi tudi Miss Štepanija Moll. Tetka Belle jih je sprejela s samo njej lastnim nasmeškom ljubeznivosti.

»Ali smo tukaj vami pred rumeno mrzlico?« je vprašal nekdo izmed njih.

»Popolnoma, ker je ta predel že izven območja epidemije!« ga je pomirljivo potolažila tetka Belle in obrnila vso svojo pozornost gostom v drugi kočiji. Iz nje je stopil Pres, raven, visok, še vedno enako ponosen in dostojanstven kot ji je ostal v spominu od zadnjega sestanka, ko je s tolikim mirom pretrpel vse prezir in vee žalitve. Pred kočijo se je okrenil in z elegantno kretajo roke, z največjo pazljivostjo nudil pomoč lepi črnolasi ženski, srednje velikosti, ki je prišla za njim iz kočije. Po izrazu lica in hladnem, silno prepro-

stem, skoro brezbarvnem sijaju njenih temnih oči, brez iskrice ognja, je bilo skoro nia prvi pogled mogoče sklepati, da to ni otrok ameriškega juga, ampak severa. Za njo je izstopil še elegantni in mirni Ted, čigar lice in pogled eta izdajala neko pobitost. Tetka Belle jim je prišla naproti toliko daleč, da so se srečali ravno nastopnicah pred dvorcem.

»Tetka Belle in vsi prisotni,« se je Pres s kretajo roke poklonil zbranim gostom, »prosim, to je Amy, moja žena!«

»Pres... Vaša žena?« ga je vsa ubita in prepadena vprašala tetka Belle. Zazdelo se ji je, da se je loteva omedlevica in da se vse okrog nje vrti. Zdal pa edaj bo pod njo počila zemlja in vse se bo pogreznilo v njeno odprto žrelo: ona, Miss Julija, dvorec, vse, vse...

»Ali vam nisem povedal, da ima Pres s seboj nekaj dragocenega? Se ne epominate več?« Še pred nedavnim sem to povedal vam, dragi Buck, v Maru v New-Orleansu!« je mirno pojasnil Ted, ki je čutil vso težo Presovih besed in moreče ozračje, ki je v trenutku stisnilo vso družbo z mučno tesnobo. Zavladala je neka negotovost. Presove besede so vse iznadile. Nihče ni tega pričakoval, nekaj takega in nihče niti slutil.

Končno je prišla tetka Belle, od prvega udarca obnemogla, epet k sapi. Ko se je epet zbrala in se nasmešnila, je z narajeno ljubeznivostjo rekla:

»Drago nam je! Presova žena nam je, naravno, zelo dobrodošla! Še posebno zato, ker ste ravno vi njegova žena!« Tetka

Belle, ki je v svojem nagovoru posebno naglasila in izredno značilno podčrtala ali »usodni« vi, se je obrnila k Amy in ji ponudila roko. V onem »vi« je bila za njo vasa Julijina tragedija. Tetki Belle je bilo zdaj jasno, da je za Miss Julijo vse končano, in da so vsi njeni načrti padli v vodo.

»Hvala Vam! Vedela sem, da bodo ti, etki, ki jih ljubi Pres, dobri tudi z menoj!« se je vljudno in skromno zahvalila Amy in se pri tem lahno priklonila. V njenem nastopu je bila neka gotovost.

»To se razume samo po sebi!« ej je odvrnila tetka Belle, ki se je že popolnoma znašla v novem položaju in si že popolnoma opomogla od prve ocpušlosti. »Dovolite, da vam predstavim naše prijateljce!«

Tetka Belle je medtem ukazala stricju Catu, da pripravi pijačo. Ko je predstavila med seboj znance in prijatelje, v kolikor se niso poznali že od prej, je vso družbo gostov odpeljala v sprejemno sobo.

Spotoma je pristopil k Prestonu Buck in ga vljudno nagovoril.

»Preston, drago mi je, da Vas zopet vidim!«

Pres se je vljudno priklonil, a ni mu ponudil roke in je šel dalje brez besede...

XII.

Srečanje po letu dni.

V sprejemni dvorani se je razvil med gosti živahen razgovor. Gostje so z velikim užitkom pili okusno ledeno pijačo.

Od tu in tam.

Zdravil je prišlo primanjkovati v naši državi, zlasti pa specialnih, katere moramo uvažati iz tujine. Pomanjkanje je kriva vojna, kajti volkujejo se države porabijo večino zdravil doma za svoje ranjence. Po drugi strani pa se je pojavila tudi v naši državi navada, da kupujejo ljudje večje količine zdravil, obenem pa potrjujejo zdravniški dejstvo, da se ljudje mnogo rajši zdravijo, kakor pa so se kdaj prej. Pri zdravnikih v Belgradu se je obisk v ordinacijah povečal približno za 20%, prav tako pa imajo več dela lekarnarji. Zaradi pomanjkanja specialnih zdravil, zlasti pa raznih vrst tablet, bodo morali pri nas pomanjkanje nadomestiti s cenejšimi zdravili, ki jih je mogoče izdelovati tudi doma, odn. pripravljati v lekarniških laboratorijih.

Rezultati občinskih volitev na ozemlju hrvaške banovine včeraj popoldne še niso bili popolnoma znani. Na bansko oblast so prihajali stalno rezultati, katere so potem urejali in zbirali. Pri podbanu dr. Krbeku, ki je vodil te posle, sta bila stalno glavni tajnik HSS dr. Juraj Krnjević in tajnik SDS Sava Kosanović. Pri banu dr. Subašiću pa sta bila podpredsednik vlade dr. Vlado Maček in podpredsednik HSS inž. Košutić. Posebno se je opazilo, da je bila volilna udeležba v občinah, kjer je bila postavljena samo ena lista HSS, zelo majhna, kakor je bila taktar, ko so bile zadnje občinske volitve. Hrvško politično vodstvo je tako ukazalo svojim pristojnim, da z majhno udeležbo pokažejo, da občinski volitvam ne pripisujejo nobenega političnega pomena. Kaže, da si je HSS priborila vse občine, ki jih je že prej imela v svojih rokah in še nekatere druge, ki so prišle pri zadnjih občinskih volitvah v druge roke. Pač pa je mnogo prejšnjih poslojank izgubila Samostojna demokratska stranka, za katero pravijo sedaj v političnih krogih, da nima več pravice govoriti kot izključena predstavica Srbov na ozemlju hrvaške banovine.

O vprašanju absolventov srednje tehnične šole na univerzo še vedno razpravljajo merodajni krogi. Ne nenavadno stanje na naših visokih šolah je prav značilno tudi po pojavih, ki so se pojavili v zadnjem času. Na tujih vseučilišnih so absolventi srednjih tehničnih šol brez ovir sprejemali na tehnične fakultete in tudi naše oblasti so potem priznavale diplome, katere so prinesli s tujih vseučilišč. Tudi, ki so pri nas naredili srednjo tehnično šolo, pa so morali študentje v tujino, ker po predpisih naših šol ne morejo nadaljevati študij na domačih tehničnih fakultetah. Pač pa se je tudi dogajalo, da so se taki dijaki vpisali za eno leto na tujem vseučilišču, potem pa so prišli k nam in se prepisali na domače vseučilišče. Takemu so naše vseučiliške oblasti dovoljevale vpis, medtem ko so ga ostalim absolventom srednje tehničnih šol niso dovoljevali. Tako dvoumno ravnanje kliče po reformi, katero bodo naše prosvetne oblasti morale izvesti in odpraviti krivice, ki se gode maturantom srednje tehničnih šol.

Spod belgrajske »Politike« s nekdanjim načelnikom glavnega tiskovnega urada dr. Kostom Lukovičem se je spet obravnavala in sicer sedaj pred apelacijskim sodiščem. Okrožno sodišče v Belgradu je obvestilo dr. Lukoviča, katerega je tožil nekdanji urednik »Politike« Vukdragović, češ da mu je odjel službo, ker je zahteval pri lastništvu lista njegov odpuš, sicer bi bil list v nespolnem primeru ustavljen. Navzile temu, da so številne priče povedale, da ni bilo nobenega pravega poudar ali pa razloga za tako dejanje, je bilo lastništvo »Politike« vendarle prisiljeno Vukdragoviča odpušiti, da se je izognilo nadaljnjim škaram od strani glavnega tiskovnega urada. Okrožno sodišče je dr. Lukoviča oprostilo, češ da je »Politika« samo svetloval, naj Vukdragoviča odpuš, ni pa tega zahteval. Pred apelacijskim sodiščem se je vsa stvar zopet ponovila, sodba pa bo izrečena naknadno in sicer pisмено.

Večja skupina bolgarskih gospodarstvenikov in kmetov je prispela v Novi Sad, da si bo ogledala živinsko in kmetijsko razstavo. Bolgarske goste so tam lepo sprejeli in jih nato povedli na razstavišče. Iz Novega Sada bodo Bolgari odpotovali v Belgrad, od tam pa na Oplenac. V naši državi se bodo mudili 3 dni.

Do 25. maja bodo naše oblasti popisale vse zaloge kornu v vseh krajih, kjer je trgovina z žitom razvita. Zaloge morajo prijaviti vsi, ki so v uredbi označeni kot trgovci ali pa prekupčevalci. Prav tako morajo zaloge prijaviti tudi vsa skladišča in ostali, ki imajo kornu na zalogi več kakor 5000 kilogramov.

Zločinski tolpo, ki je celih deset let ropala in kradla v okolici Leskova v Srbiji, se je oblaštem šele sedaj posrečilo prijeti. Stalno so prihajale oblastem prijave o tatvinah, vlomih, ropih in roparskih napadih, ki so jih izvršile zakrin-kane osebe. Toda prave sledi niso oziroma nikdar mogli odkriti. Šele nedavno je neki kmet prijavil, da mu je bil ukraden velik kotel. Po dolgih preiskavah so oziroma ki ta kotel iztaknili pri nekem kmetu. Tedaj so našli sled in prišli glavnega grešnika, nekoga Dušana Cvetkovića, ki je potem izdal vse svoje sozločince, ki jih je bilo 30. Tolpa je bila zelo dobro organizirana in je imela tudi svoje pomočnike, ki so nakradno blago naprej prodajali. Tolpa je izvršila tudi več težkih zločinov, ko je svoje žrtve mučila na nečloveški način, da bi iz njih izsilila priznanje, kje imajo denar. Sedaj so vse zločince spravili za zaple.

Akcija za pobijanje nepismenosti med hrvaškimi kmeti je rodila zelo lepe uspehe. Kakor poročajo poborniki za pobijanje nepismenosti, se je samo v Bosni naučilo v enem letu okrog 30.000 ljudi brati in pisati. Prav v bosanskih in hercegovskih krajih je nepismenost izredno velika. Društvo za pobijanje nepismenosti je razdalo ogromne količine abecednikov in raznih pripomočkov in je zato zelo tudi zelo lepe uspehe. Pravijo tudi, da bodo statistike iz Hercegovine kmalu potrdile dejstvo, da se je tudi tam mnogo tisočev ljudi naučilo pisati in brati.

Dve leti zapora je prisodilo belgrajsko sodišče odvetniku dr. Nikoli Petroviću, ki je bil v neki zapuščenosti stvari, kjer je šlo za več milijonov, podkupil sodnika Jakovljevića, da je razsodil odvetnikovi stranki v prid. Šlo je za sporno oporo, katero so dedili na vsak način hoteli ovr-čati. Ker ni šlo z resničnimi dokazi, je z denarjem vse uredil odvetnik, ki je znal sodnika podkupiti in tako so dediči razveljavili zanje ne preveč ugodno oporo. Stvar pa je nazadnje prišla na dan in odvetnik je skupaj s sodnikom Jakovljevićem moral stopiti pred sodnike. Ze pri prvi obravnavi je bil odvetnik s sodnikom vred obsojen, ker se je pa pritožil, je bila ponovna razprava. Med tem časom pa se je zgodilo, da so izgubili najbolj obtežilni sodni akti. Pri ponovni razpravi je bil dr. Petrović obsojen na dve leti in je izgubil tudi pravico do odvetniške prakse, sodnik Jakovljević pa je bil oproščen, ker se je bil izgubil obtežilni material proti njemu.

Naša mala ženka

V gl. vlogi šarmantna Käthe Nagy

Najzabavnejša burka, ki bo izvala cel orkan smeha! Razveseljevali Vas bodo najboljši komiki in to Paul Kemp, Lucie Englisch in Georg Aleksander

Predstave danes ob 18., 19. in 21. uri, jutri na praznik ob 15., 17., 19. in 21. uri

Snoč' pa dav' je slanica pala...

Ljubljana, 22. maja. Mrzla je letošnja pomlad. Le malokdaj se prikaže sonce. Temni oblaki zastirajo nebo, za gorami grmi in blisk večkrat krvavo ozarja večerno nebo. Nevihne gredo čez polja in večkrat potegne tako oster veter, da gre človeku do kosti. Pa vendar je na postaji polno ljudi. Ni jesen, ko smo polne košare in barilnice tovarili v Ljubljano z dežele, — zdaj je pomlad in zdaj mi odnašamo na deželo polne koševke in košare. V vlaku nimaš kam stopiti, tako je vse zadelano s prtljago in v neskončni vrsti voz komaj najdeš prostor zase, še teže za ljubo družinico, če jo vodiš s seboj. V sosednjem oddelku se pelje gruča mladih fantov, vmes tudi nekaj starejših, ti so menda že možje. Nekateri imajo pripete šopke za klobuki ali na prsih, drugi so brez njih. Vsi se ozirajo skozi okna v daljavo, v smer, kjer je bil na okencu ljubljene dekline utrzan rožmarin za šopek, tja, kjer je okrog hišice domače vrtec ograjen, ki z drobnimi je rožicami obsajen. In kmalu se med enakomerno tiktakanje tračnice pomeša pesem, sprva tiho in sramežljivo, kot bi se sramovala čustva, ki jo je sprožilo, nato pa glasneje, iz globine srea: »Snoč' pa dav' je slanica pala na zelene travnike, in je meni pomorila vse te drobne rožice...»

Vai fantje pojo to pesem. Mi je ne pojmemo, toda tudi nam odmeva v srcu. Saj je poslednje čase nam vsem slanica pomorila vse te drobne rožice — vse upanje in lepe načrte, ki smo jih gojili in negovali leta in leta. Čez vse naše načrte smo enkrat naredili križ in iz lepih sanj nas je prebudila mrzla stvarnost, zavest, da je življenje bolj kruto in brezobzirno, kot pa smo mislili. Hranili je človek s svojo ženo zrno do zrna, da si je postavil svoj dom, in danes kar ne more verjeti, da bi se mogla najti brezdušna stvar, ki bi

Pobegli pičček spet v kletki

Kamnik, 20. maja. Pred kratkim je iz kamniških sodnih zaporov ušel stari policijski znanec, hud tat Jože Prekretov iz Stranj, katerega so domačini imenovali »Avstrijski Jože«. Skrivalec je nekaj časa po okraju, potem pa je menil, da bo zanj še najvarnejše, če krene proti Gorenjski. Spotoma se je oglašal na Krki pri Kamniku, v hiši banov, cestarja K. A. Da si usteži glad, je ženo cestarja prosil, naj mu da kaj jesti, kar bo seveda tudi pošteno plačal. Ker pa je bilo že po obedu, ni bilo nič jela pri roki. Jože pa pravi: »Joj, pa mi naredite pohane snite — plačal bom, kolikor zahtevate.« Na prigovarjanje moža mu je šla žena res delat zaželjene »snite«, prej pa je šla še v hlev zaradi živine, njen mož pa na delo. Preklet Jože se je dolgočasil v sobi sam in že je koval razne načrte. Žilica pa mu ni dala miru in začel je po sobi stikati in brskati, če bi bilo kaj zanj. Vrag ga je motil, da je še celo pod posteljo začel stikati, odkoder je privlekel škaflo, kjer sta imela zakonca shranjen prihranek za popravo hiše v znesku okrog 4200 din. Ni imel časa šteti, da ga ne bi motila žena cestarja, temveč je denar hitro pospravil v žep in odšel iz hiše, ne da bi ga kdo opazil. Ko je prišla žena iz hleva, je stopila v hišo, ki je bila prazna. Takoj se ji je vzbudila slutnja, da nekaj ne bo v redu, in res je kmalu opazila, da ji je z Jožetom izginil denar. Pogledala je na vse strani okrog hiše — Jožeta pa seveda ni bilo nikjer. Tudi orožniki so pospešili iskanje za njim, pa ga ni bilo mogoče najti. Jože je nadaljeval pot proti Cerkljam, kjer je ukradel harmoniko Z. F. Preden se je napotil v Cerklje, je šel po svoje slike k znanju, ki se je čutil, odkod ima toliko denarja. Lastnik harmonike je neglede na to, da je ovidil tatvino harmonike, tudi sam skrhno poizvedoval za sledjo. V soboto pa se je posrečilo Z. F., da je Prekleta našel spečega v neki šupi, zraven pa sta bili dve cigarki. Ni dolgo razmišljal, zanašajoč se na svoje mišice, je planil na Prekleta in ga je imel kmalu krepko zvezanega ter ga tako odvedel na orožniško postajo, odkoder je moral Preklet v spremstvu orožnikov nadaljevati pot v Kamnik. Tako ima Preklet v najkrajši dobi poleg pobege na vesti šest deliktov tatvine in vzloma. Za vse to ga bo sodna oblast primerno nagradila.

Dolžnost zdravih je, da pomagajo bolnim. Prispevajte vsi za protijetične ustanove.

Usoden karambol avtomobila z lokomotivo

Maribor, 21. maja. V bližini Rogatec na hrvaški strani se je pripetila tragična nesreča, ki je zahtevala življenje mladega, nadarjenega slovenskega inženirja. V ponedeljek popoldne se je pripeljal pri neki zagrebški tvrdki zaposlen kemik inž. Zlatko Najzer v Krapišo po službenem poslu v tamošnjo tekstilno tovarno. Vozil se je v službenem avtomobilu tvrdke, katerega je šofiral tvrdkin šofer. Okrog pol 11 sta se napotila nazaj proti Zagrebu. Na povratku pa je prišlo na nepreglednem ovinku do usodnega trčenja z lokomotivo, ki je pridvela po železniški progi. Lokomotiva je zgrabila avto ter ga je kakih 100 m daleč vlekla s seboj. Lepod ruševin avtomobila so potegnili potem inž. Najzerja že mrtvega. Stianjen je imel prsni koš ter razbito lobanjo ter je bil priči mrtve. Šofer se je kakor po čudežu rešil. Tragična smrt mladega 32 letnega inženirja Najzerja je posebno bolesto odjeknila v Mariboru, kjer je bil pokojnik doma ter ima tudi ženo iz Maribora. Njegov oče, ki živi v Mariboru, je upokojeni davčni nadzornik Matija Najzer — znan glasbenik in strokovnjak za glasbila. Tudi njegov sin je podedoval veselje do glasbe ter si je kot glasbenik, zlasti pa kot izvrsten šahist, ustvaril sloves. Sodeloval je svoj čas v orkestru ljubljanskega radia ter pri mariborski Glasbeni Matici. Bil je zelo plemenit, ljubčevnega značaja. Oženjen je bil z gospo Anico, hčerko mariborskega industrialca g. Durjave ter zapuščila poleg žene še sinčka. Truplo pokojnika je bilo prepeljano v Maribor, kjer bo pokopano. Naj mu sveti večna luč, preostali pa naše sožalje.

Najzabavnejša burka, ki bo izvala cel orkan smeha!

Razveseljevali Vas bodo najboljši komiki in to Paul Kemp, Lucie Englisch in Georg Aleksander

Predstave danes ob 18., 19. in 21. uri, jutri na praznik ob 15., 17., 19. in 21. uri

Snoč' pa dav' je slanica pala...

delo njegovega življenja na mah spremenila v kup kamenja in prahu... A koliko jih je že! Nosil je kmetič kamenje s njivice, on in že njegov oče, rahljaj je zemljo in jo gnojil in poil s svojim znojem. Kako more razumeti, da je mogoče to njegovo nujno razriti s strelskimi jarki in potepati zeleno setev v blato? In vendar zijajo danes odprti grobovi sredi pšenčnih polj križem Evrope. Podjeten mož je pred leti začel na svojo rokoc. Delal je neutrudno in si ni privoščil ne oddiha, ne razvedrila, ker je vedel, da je čas denar in denar kri gospodarstva. A danes? Marsikdo od teh ima časa na pretek, ker ga več ne more izrabiti za delo, pa tudi denar je zelo izpremenil svojo vrednost, odkar vemo, da ni mesta in ni stvari, kamor bi ga mogli brez nevarnosti naložiti. Uradnik sedi v pisarni in rešuje vloge, ureja apise. Bil je svoje dni prepričan, da je to zelo važno, da, najpomembnejše delo na svetu...

In pesnik pregleduje svoje zbirke: svoje srce je položil vanje, leta in leta je ubiral strune, da bi zvenela pesem, ki jo je posvetil svojem idealu, nežno in ubrano. Ze je sanjal o slavi, ki ga čaka, o tisočih, ki se bodo trgli za njegova dela... Zda je teh sanj konec. Kdo bo čital nežne stihe, ko poje deset tisoč topov in letal smrtno pesem milijonom ljudi!

Športne vesti

Kakor je po izgubljeni tekmi s sarajevsko Slavijo protestiral zagrebški Gradjanski, tako je zdaj protestirala po izgubljeni tekmi z BSKom tudi sarajevska Slavija. Sarajevčani trdijo, da bi bil moral sodnik prisoditi enajstmetrovko zaradi težkega prestopa v BSKovem kazenskem prostoru. Danes bodo na seji tehničnega odbora v Zagrebu razpravljali o protestu, ki ga je zaradi tekme s Slavijo vložil Gradjanski.

Jutri, na praznik, bodo v Zagrebu imeli dve nogometni državno-prvenstveni tekmi. Na igrišču Gradjanskega se bosta ob pol treh pomerila Gradjanski in belgrajska Jugoslavija, po tej tekmi pa bosta na istem igrišču nastopila BSK in Hašk. Gradjanski se je po prvih neuspešnih popravil ter ima zdaj priliko, da se z dvema novima točkama, ki si jih bo v boju zdej s šibko belgrajsko Jugoslavijo skoraj gotovo osvojil, povzpne na drugo mesto na prvenstveni tabeli. Tekma je seveda važna ter sta se kluba dogovorila, da jo bo sodil italijanski sodnik Scorzoni. V drugi tekmi, kjer se bosta srečala Hašk in BSK, ima sicer Hašk močno skromne izgleda, da bi si utesnil izboljšati položaj in ogrozil BSKovo pozicijo, toda zžoga je okrogla, in kdor se spomni, da Hašk v Zagrebu tudi tedaj, kadar je v najslabši formi, redno zmaga, bo simpatičnim Haškovecem v jutrišnji težki borbi vendarle priznal šanse in možnost, da zmaga nad odličnim nasprotnikom. V Splitu bodo imeli tretje zanimivo srečanje. Se-staneta se Hajduk in sarajevska Slavija, ki je letos dosegla formo kakor je še ni imela od začetka svojega obstoja.

Kaj neslavne poraz, eno največjih polomij, kar smo jih doživeli od časa, ko se je naš teniški šport izmotal iz plenice, smo doživeli včeraj. Na lastnih tleh smo izgubili mednarodno tekmo z Italijo v sramotnem razmerju 1:4. Izgubili nismo te tekme niti s kakšno teniško velesilo, ne, temveč z državo, ki je doslej v teniškem športu beležila le srednje, povprečne rezultate! Kdo je kriv, to je seveda zdaj vprašanje. Odgovor ni preveč težak. Punčec je sit desetmesečnega igranja, sit romanja po svetu, sit nastopanja pred občinstvom, zganar, od kraja izmučen, potreben dolgega počitka. Palada je šibek ter je verjetno razvoj njegove igre že davno dokončno preoračil maksimum. Z dvema takima igralcema seveda tekem ni mogoče dobiti, možno jih je le po malo tršem ruvanju in upiranju izgubljati. Za letošnjo sezono tedaj izgleda niso rožnati, neglede na to, da nam je la sramotni poraz na lastnih tleh v občutni meri ogrozil ugled v inozemstvu, ugled, ki smo ga prav doslej po uspehih zadnjih let uživali. Tega nam je prav zares manjkalo. Može pri naši teniški zvezi naj puste zdaj Punčeca lep čas pri miru, isto pa naj velja tudi za Palado! Če že izgubljamo, potem naj rajši izgubljaja naša druga garnitura, manj neslavno bo odjeknil poraz. Prvo ekipo pa hranimo za najvažnejše nastope v glavni teniški sezoni! Morda se bodo po tem nepotrebnem, sramotnem porazu merodajni vodje našega teniškega športa vendarle spamejvali v tem smislu! Rezultati včerajšnjih tekem so naslednji: Cucelli: Palada 6:3, 6:3, 6:3, 6:3; Romanoni: Punčec 6:1, 6:6, 6:4, 6:3; Italijana sta torej zmagala skoraj brez truda.

Madžarska vodi v tekmovalstvu za »Donavski pokal«. Stanje je naslednje: A. garnitura: 1. Madžarska, 1, 1, 0, 0, 2, 0. 2. Druga je Jugoslavija, 1, 0, 1, 0, 3, 3. 1. Tretja je Rumunija, 2, 0, 1, 0, 3, 5. 1. B. garnitura so na tabeli trenutno razmežene takole: 1. Rumunija 2, 1, 0, 1, 5, 2. 2. Druga Jugoslavija, 1, 1, 0, 0, 1, 0. 3. Tretja Madžarska 1, 0, 0, 1, 1, 5, 0. Jugoslovanski teniški igralci Punčec, Mitlić, Palada, Smerud in Branović odpotujejo danes popoldne v Budimpešto, kjer bodo igrali tekmo z Madžarsko za »Trophée E. 43«. Za ta pokal igrajo štirje igralci posamične tekme ter dve tekmi v dvojce. Težko, če bodo naša tamkaj opravili.

Na nedeljski konferenci malega SE-pokala v Budimpešti je bilo sklenjeno, da bo tekmovalje prišlo 16. junija. To velja za madžarske in romunske klube, jugoslovanski klubi pa bodo zaradi tega, ker bo tekmovalje pri nas pozneje končano, igrali 18. ali pa 19. junija. Važno je, da bodo — po nedeljskem sklepu konference — igrali vse tri države s tremi klubi!

Umetnostno zgodovinsko društvo sporoča pri-glašencem, da je izlet na Sv. Goro zaradi znanih razmer odpovedan. Prispevki se vračajo.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometar	sko stanje	Tempe-ratura v C	Relativna vlaga v %	Veter amer. (jakost)	Pada-vine m/m	Vrsia
Ljubljana	752.3	1.4	8.6	95	0	9.5	dež.
Maribor	762.0	15.0	7.0	90	3	1.0	dež.
Zagreb	762.9	12.0	10.0	90	6	0	—
Belgrad	763.7	20.0	9.0	70	1	0	—
Sarajevo	765.7	19.0	4.0	80	4	0	—
Vis	763.3	16.0	11.0	60	1	SE ₂	—
Split	764.7	20.0	13.0	0	4	SSE ₂	1.0 dež.
Kumbar	764.0	20.0	12.0	80	6	N ₁	—
Rab	761.6	18.0	13.0	60	8	SSE ₂	—
Budimpešta	763.7	19.0	11.0	60	3	NE ₁	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno, nestanovitno vreme.

Koledar

Danes, sredo 22. maja: Milan.

Četrtek, 23. maja: Sv. Rožne Telo.

Obvestila o sinem ožitema

Nočno službo imajo lekarnar: dr. Piccoli, Tyrseva cesta 6; mr. Hočevar, Celovska c. 62; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta 48.

Mojstrski tečaj za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Kralj. banska uprava je obvestila Zbornico za TOI, da bo v primeru zadostnega števila prijavljenih 14-dnevni tečaj za one obrtniške mojstre brivsko-frizerske, stavbne, lesne in kovinarske stroke, ki že poučujejo na strokovnih nadaljevalnih šolah. Tečaj ima namen, da dopolnilno usposobi mojstre za pouk. Vrši se bo od 8. do 20. julija po 6 ur dnevno. Kralj. banska uprava bo podelila udeležencem podpore po 300 din. Nekolkovane prijave za tečaj se morajo vložiti najkasneje do 10. junija 1940, na VIII. oddelek kralj. ban. uprave. Zbornica opozarja mojstre, ki že poučujejo na obrtnih nadaljevalnih šolah, da se prijavijo za ta tečaj. Podrobnejša pojasnila dobe pri Zbornici.

Izredno zanimiv koncert se nam obeta prihodnji ponedeljek v veliki filharmonični dvorani. Ta večer bo nastopila na samostojnem koncertu koloraturna sopranistka gđ. Ksenija Kuševaja. Koncertna pevka je naša rojakinja, ki je uživala svoj prvi pevski pouk pri ge. Foedranspergovi na ljubljanskem konservatoriju. Nato je odšla v inozemstvo ter nadaljevala in končala pevski študij kot koloraturna sopranistka v šoli ge. Danielli na Dunaju. Njen program, ki si ga je določila za ponedeljkov koncert, ji bo dal obilo prilike, pokazati lepoto in pevsko tehniko njenega glasu. Na koncertu bo sodeloval kot solist in spremljevalec pianist Pavel Sivice, pa tudi klarinetist M. Raubar. Začetek koncerta bo ob 20, vstopnice se dobe v knjižarni Glasbene Matice.

Raglas, Rok za vlaganje prošnji za ustanovo dr. Pavla Turnerja se podaljša do 31. maja 1940. Polonico polnih strokov si prihrani, kdor potuje v prvi polovici meseca junija v Ljubljano. Dne 1. junija prične ljubljanski pomladanski velesojem, ki traja do 10. junija. Kdor si velesojem ogleda, ima brezplačen povratek. Na odhodni železniški postaji si mora kupiti poleg cele vozne karte do Ljubljane še rumeno železniško izkaznico, ki stane 2 din. V Ljubljani, pri velesojemski blagajni, se bodo dajala potrdila o obisku velesojemja, nakar velja vsakemu stara vozna karta in pa železniška izkaznica za brezplačen povratek na tisto postajo, s katere je odpotoval. Ta olajšava velja za potovanje v Ljubljano od 27. maja do 10. junija, za povratek pa od 1. do 15. junija. Prekinjenje vožnje ni dopustno.

Sempetrska prosveta. Zbirališče za procesijo sv. R. T. je v parku pred trafiklo. Odseki in člani, udeležite se polnoštevno!

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Sreda, 22. maja: »Strahopetece«. Red Sreda. Četrtek, 23. maja: »Asmodej. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Petek, 25. maja: ob 15 »Zupanova Micka«. — Vahce. Dijaška predstava. Cene globoko znižane od 14 din navzdol. Sobota, 26. maja: »Sovern listec«. Red B.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Sreda, 22. maja: »Kleopatraz«. Red A. Četrtek, 23. maja: »Modra roza«. Red Č. Petek, 25. maja: Zaprti. (Generalna). Sobota, 26. maja: »Evgenij Onjegin«. Premiera. Premierski abonma. Gostovanje ruskega baritonista Borisa Popova.

Repertoar Narodnega gledališča v Mariboru

Sreda, 22. maja: Zaprti. Četrtek, 23. maja ob 20: »Izdaja pri Novaric. Znižane cene. Zadnjič.

Otroke bodo cepili proti davici

Varnostno cepljenje proti davici je odredilo mestno poglavarstvo na podlagi zakona o zatiranju nalezljivih boleznij in odredbe kr. banske uprave P. m. 42-6 z dne 27. marca 1940 in VI-2 305 2. K temu obveznemu cepljenju je treba pripeljati vse otroke od dopolnjenega drugega leta do dopolnjenega 10. leta starosti. Cepljenja bodo oproščeni le tisti otroci, ki bo pri njih uradna zdravniška preiskava ugotovila upravičen vzrok oprostitve. Cepljenje šolske mladine bo v šolskih prostorih, predšolsko mladino pa je treba pripeljati k prvemu cepljenju v dnevih od 27. maja do 6. junija na mestni fizikat v Mestni dom od 9. do 11. dopoldne in od 16. do 18. popoldne. Z ozirom na pogosto pojavljanje davice v Ljubljani, posebno pa še zaradi možnosti še večjega razširjanja te bolezni v primeru morebitne evakuacije otrok, je tako zaščitno cepljenje za otroke življenjskega pomena, samo po sebi pa ni združeno z nobeno nevarnostjo za zdravje. Uspeh ima le trikratno zaščitno cepljenje v presledkih 15 dni. Ker se davica ponavlja, je treba pripeljati k cepljenju tudi vse tiste otroke, ki so bolezen že prestali. Neopravičeno izostanek ali prekinitve obveznega cepljenja bo po zakonih strogo kaznovano.

Dve Ameriki: bojaželjna in miroljubna

Kakšnega mnenja so nekateri škofje, znanstveniki, študentje in državniki

Več kot polovico sveta danes obrača svoje oči v Ameriko in upa, da se bo tudi ona udeležila ali vsaj nekoliko odločneje posegla v sedanjo evropsko vojno, menda zato, da bi jo bilo prej konec, ko je tako kruta in krvava. Ljudje se ne sprašujejo več po tem, kdo je te vojne kriv, pač pa bi neizrečeno radi le to, da bi se čim prej končala, ali pa, da se vsaj ne bi razširila na druge dežele, kjer imajo danes hvala Bogu še mir. Zato svetovna javnost z velikim zanimanjem zasleduje po časopisih poročila, ki govorijo o stališču Združenih ameriških držav do sedanje vojne. Toda še danes ni čisto jasno, kam se bo obrnila ameriška tehtnica, ali na stran vojne ali miru. Del javnosti se namreč na vso moč zavzema za to, da se Amerika evropske vojne ne bi udeležila in ostala strogo od strani, drugi pa spet naravnost zahtevajo odločujočih krogov, da je treba takoj napovedati Nemčiji vojno, ker da se utegne zgoditi, da Nemčija postane nevarna celo Ameriki, če se ji posreči, da se ji dovolj približa in jo zgrabi na občutljivem koncu.

Zanimiva so naslednja mnenja, ki so jih zadnje dni izrazili med drugimi metodistični škof James Kenon iz Rithemonda v državici Virginiji, potem nekateri ameriški znanstveniki ter končno tudi še ameriški študentje, ki v teh nevarnih časih hočejo tudi priti do besede in bi seveda celo radi odločili.

Omenjeni škof James Kenon je, kakor poroča angleška agencija Reuter, poslal ameriškemu zunanjemu ministru Cordellu Hullu pismo, v katerem ga prosi sledeče:

»Zastavite ves svoj vpliv, da predsednik in kongres napovejo vojno Nemčiji.«

Italijanska uradna agencija Stefani pa poroča iz Washingtona tole:

Ameriško mnenje o tem, kdo bo zmagal v sedanji vojni

To vprašanje je zastavil Gallupov »Urad za javno mnenje« Amerikancem, ki se za dogodke v Evropi vedno bolj zanimajo. Na to vprašanje so Amerikanci, ki gledajo na vojno samo z gospodarskega vidika, odgovorili takole: 55% jih misli, da bodo zmagali zavezniki, 17%, da bo zmagala Nemčija, 28% pa jih nič ne misli ali pa se ne morejo odločiti, kaj naj bi mislili.

Potem je dr. Gallup zastavil Amerikancem še vprašanje, kaj mislijo, ali bo Amerika vstopila v vojno ali ne. Na to vprašanje jih je 51% odgovorilo z da. Zanimivo je, da je meseca oktobra z da odgovorilo na isto vprašanje 46% Amerikancev, meseca februarja pa samo 32%. Kakor vidimo, je razlika med februarjem in sedaj precejšnja. Te številke veljajo za čas, ko Roosevelt še ni govoril in še ni postavil znanih zahtev za državno obrambo. Morda je značilno to, da so 16. maja v New Yorku ob priliki neke tekme peli narodno himno, kar se ob takšni priliki še ni zgodilo od svetovne vojne sem.

Predsedniku USA Rooseveltu je bila poslana prošnja, ki jo je podpisalo 500 ameriških znanstvenikov in ki zahteva, da Združene ameriške države ne bi bile polegnjene v sedanjo evropsko vojno. Z druge strani je tudi Trgovska zbornica Združenih držav poslala prošnjo na pristojna mesta proti vmešavanju USA v sedanjo vojno.

Predsednik Roosevelt pa je prejel podobno brzojavko tudi od dijaštva Harwardske univerze. V njej študentje prosijo, naj bi se USA ne vmešavale v vojno. Enake prošnje prihajajo tudi z drugih ameriških visokih šol, razen tega pa je izrazilo isto mnenje baje še okoli 200 ženskih organizacij.

Na drugačne strune je bil ubral na primer predsednik ameriške države Kolumbje v svojem zadnjem govoru, v katerem je med drugim dejal:

»Vsa Amerika se mora složno oprijeti posla, da bi bil bodoči svet svoboden in bi spoštoval pravo zaradi boljše usode človeštva. To je želja, ki jo Kolumbja danes izraža skozi usta uradnika republike.«

Vse te vesti so po svoji vsebini torej dokaj različne. Kmalu se bo morda le moralo pokazati, kdo bo tudi v Ameriki zmagal, ali pristajajo vojne, ali pa tisti, ki si prizadevajo, da bi vsaj na zahodni zemeljski polobli vladal čimdlje mir, če ga že ni bilo mogoče na noben način ohraniti na evropskem koncu.

Pariški časopisi izhajajo samo še na dveh straneh

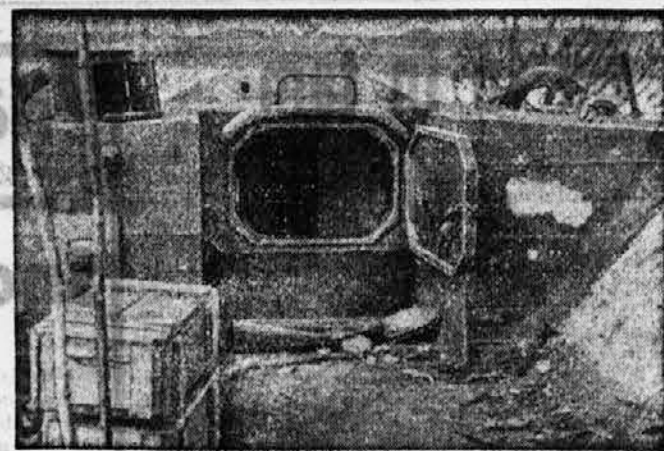
Precejšnje presenečenje je vzbudilo te dni poročilo, ki so ga objavili vsi pariški listi in ki se glas:

»Po sklepu sindikata pariškega časopisja bodo pariški listi izhajali od 21. maja dalje na dveh straneh. Listi ukrep imajo namen, da se prihrani transport časopisnega papirja ter da se tako razbremeni tudi ta služba, da bi se mogla izključno baviti z narodno obrambo. Ukrep bo ukinjen, čim bodo razmere to dovoljevale in to bo čim prej.«

Da je ta odločitev prišla z višjega mesta, dokazuje dejstvo, da je bila objavljena v vseh časopisih dobesedno enako. Morda so poleg tega glavne, še kakšni drugi razlogi, zakaj je bolj pametno, da bodo pariški časopisi v bodoče izhajali samo še na dveh straneh. Najbrž večji obseg tudi ni potreben, kajti danes so v časopisih najvažnejša poročila z bojišč, posebno se za takšno državo, ki je sama v vojni. Za uradna poročila, ki so tako in tako precej kratka, zlasti če so neugodna, pa dve strani časopisa več kot zadostujeta. In končno najbrž tudi uredniškega oseba ni prav preveč na razpolago, ker pri vpoklicih ljudi časnikarji niso bili izveti in so jih pri vsakem večjem časopisu pustili le toliko, kolikor je nujno potrebno, da list še more izhajati. Saj se je to zgodilo celo v državah, ki so nevtralne in še ni bilo mobilizacije.

Slika z zahodnih bojišč

Ob reki Meusi so nemški motorizirani oddelki naleteli na številne močne utrbe, ki pa niso mogle zadržati njihovega prodiranja. Slika predstavlja eno takšnih utrb.

Kaj se je vse podražilo na račun vojne

V zadnjih desetletjih živo srebro še ni bilo nikdar tako drago kot je danes — 1 kg stane 160 dinarjev

V sedanjem času, ko v Evropi razsaja neizprosna vojna, to »sladkost« okusajo brez dvoma ne samo tiste države, ki se same vojskujejo, pač pa tudi druge, ki jim je bilo dozdaj še prizanešeno in se lahko še vedno tolažijo s tem, da so in hočejo ostati nevtralne, ali vsaj nevojskujoče se države. Posledice vojne se že kaj kruto kažejo tudi na gospodarskem polju in jih tudi tu ni mogoče zabrisati. Menda nikjer v Evropi niso cene raznim pridelkom in proizvodom ostale takšne, kakor so bile pred sedanjo vojno, pač pa so neverjetno poskočile, tako da so revnejši elogi zares lahko v velikih ekrbeh, kaj bodo jutri jedli.

Cene pa niso poskočile samo živlom, pač pa tudi raznim industrijskim proizvodom, pa čeprav ne služijo tako neposredno vojnim namenom. Tako se zdi kaj čudno, da se navijalci cen niso mogli zdržati niti od tega, da ne bi podražili celo živega srebra. Saj ta ruda vendar ne igra nobene vloge v vojni. Države, ki imajo na svojih tleh živorsrebne rudnike, pa hočejo tudi s to rudo nekaj več zaslužiti na račun vojne.

Največ živega srebra imata v Evropi Španija in Italija (odkari k njej spada idrijski rudnik), prav precej pa ga ima tudi Slovaška. Torej same države, ki se vsaj dozdaj še ne vojskujejo, čutijo pa ravno zaradi vojne v drugih krajih potrebo, da tudi z živim srebrom čim več zaslužijo.

Po zadnjih poročilih se je cena živega srebra zvišala na 128 dolarjev za steklenico. Italija in

Nenavadna zima sredi maja je v Litvi uničila skoraj vse cvetoče drevje

Kljub temu, da potekajo že zadnji dnevi maja, se vreme še kar ne more prav ustaliti. Pa pri nas že se gre za silo, le zadnjič, na binkoštno nedeljo, so tudi v Sloveniji ponekod doživeli silovito neurje, ki je s cvetočega drevja zbil vse cvetje, namesto njega pa s točo pobelilo vrtove. Kakor pa kažejo vremenska poročila, je bilo ponekod drugod po Evropi še malo huje. Tako poročajo na primer iz Litve, da je tam zdaj, sredi maja, zavlada kar pravcata zima, ki je naredila po poljih in vrtovih ogromno škodo. Približno tri četrtine cvetočega drevja po vrtovih je popolnoma uničenega zaradi mraza in je z njega odpadlo vse cvetje. Tako bodo letos Litvanci pridelali bore malo hrušk, jabolk, sliv, češenj in podobnih dobrot.

Zganje in kolera

Včasih je bila znana popevka, da je »zganje dobro zoper kolero«. A medicinska veda ne soglaša s tem receptom. Kakor poroča »švicarski medicinski tednik«, je leta 1848, ko je kolera hudo razsajala, pomrlo za kolero vpraj največ pijancev. Tudi glavni Robert Koch, ki je odkril bacile jetike, je že dognal, da pobira kolera vprav tiste, ki popijejo dosti alkohola, kar so mu potrdili preizkusi s kuni. Omenjeni tednik poroča dalje, da so raziskovanja dognala, da tudi pljučnica pobira več pivcev kot abstinentov. V 3400 primerih pljučnice je pomrlo 22% takih oseb, ki so malokdaj pile ali ki sploh niso uživale alkohola, dalje 34% takih, ki so alkohol zmerno pile in 49% takih, ki so bile vdanje pijančevanju. Dokazano je tudi, da različni seurni zoper bolezni alkoholikom ne zaležejo tako kot abstinentom ali zmernim pivcem.

I. glavni prvenstveni turnir za I. 1940 ČŠK, Ljubljana

Imena	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Točke
1. Šorli	0	1	1	1	1 1/2	1	1	1	1	1	1	1	9 1/2
2. Šiška	1	0	1 1/2	1 1/2	1	1	1	1	1	0	1	1	9
3. Furlani	0	1 1/2	0	1 1/2	1	1	1	0	1	1	1	1	8
4. Puc	0	1/2	0	1 1/2	1 1/2	1	1	1	1	1	1	1	8
5. Germek	0	0	0	1/2	0	1	1 1/2	1	1	1	0	1	6
6. Hren	1/2	0	0	1/2	0	0	1	1/2	1	0	1	1	5 1/2
7. Arigler jun.	0	0	0	0	1/2	0	0	1	1/2	1	1	0	4
8. Berčič	0	0	1	0	0	1/2	0	0	1	1	1	1/2	4
9. Samobor	0	0	0	0	0	0	1/2	1	0	1	1/2	1	4
10. Cobal	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3
11. prof. Čop	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1/2	0	1	2 1/2
12. Pintarič	0	0	0	0	0	0	1	1/2	0	1	0	0	2 1/2

Kakor je s tebe razvidno, je osvojil naslov prvaka za I. 1940 Jože Šorli, ki je oddal samo 1 in pol točko, drugi je bil Šiška, ki mu je pa »donja kuca« pokvarila račune. Tretje in četrto mesto si delita nacionalni mojster Furlani in mladi Puc, ki še veliko obeta; nabrala sta vsak po osem točk. Furlani je napravil proti Šiški in Šorliju, posebno pa proti Berčiču prvo mesto. Ambiciozni Germek se je

lepo afiniral kot prvorazredni igralec. Hren Lado je nabral polovico možnih točk in je edini razen Šiške, ki proti Šorliju ni izgubil. Arigler jun. Berčič in Samobor bi zaslužili boljše mesto, dosegli so vsak štiri točke, kar ravno zadostuje, da so se obdržali v prvem razredu. Sledi Cobal 3 točke, edini, ki je porazil Šiško. Tabela zaključuje prof. Čop in Pintarič, ki bi pa oba zaslužila več točk po svoji igri.

Bela Kun, madžarski komunist, je uprizaril vstaje na Ogrskem. Ta prvi poskus za uvedbo komunističnega reda v Srednji Evropi je preplaval državo s krvjo. Do drugega pokolja pa je prišlo, ko so beli trebili komuniste.

Ko je Bela Kun vladal v Budimpešti, je prišlo našemu tamošnjemu dopisniku Edwardu J. Bingu na misel, da bi se pogovarjal s Leninom in Trockijem v Moskvi, na daljavo več kakor 1000 milj in sicer po budimpeštanski radijski postaji, ki naj bi posredovala izmenjavo vprašanj in odgovorov. Spravil je skupaj zanimiv pogovor z obema komunističnima voditeljema, ki sta na Binguova brezčlena vprašanja natančno razlagala svoje nazore o tedanjem stanju. Bing je razgovor, ki je obsegal okoli 2000 besed, po brzojavu prenesel iz Budimpešte v London.

Mi smo ga dobili šele po dveh dnevih v precej okrnjenem stanju. Po radiu smo poslali besedilo v New York in tri dni pozneje sem od sovjetskega zunanjega ministrstva dobil prvo brzojavko, ki nas je po revoluciji dosegla naravnost. Potrebovala je do Londona tri dni in me je opozarjala na to, da so tri besede v pogovoru, kakor smo ga mi po radiu dajali v New York, napačne. Spremenili so jih pri prenosu iz Budimpešte.

Sovjeti so nas prosili, naj poskrbimo za potrebni popravek, toda razgovor je bil objavljen tri dni prej in napake so bile same po sebi nepomembne, moskovska radijska postaja je ujeta besedilo

pogovora, ko se ga prenašali iz Londona v New York in ga po besedah primerjala z izvršnim besedilom izvajanj Lenina in Trockega. Spomladi leta 1920 je na Irskem znova izbruhnila vstaja sinnfeinovcev.

Dva urednika iz Dublin Castleja — Alanabella in pooblaščenca Redmodna — so umorili Sinnfeinovce so tu pa tam napadali podeželske poljiške postaje in prisilili angleško vlado, da jih je morala več kakor 800 izprazniti ter s tem pustiti podeželje brez policijskega varstva.

Sir John Taylor, državni podtajnik za Irsko, je bil prav za prav zaprt v Dublin Castleju. Kadar je obiskal sedeš podkralja, se je vozil v obozročenem avtomobilu.

Včasih so sinnfeinovci obstrlevali Dublin Castle, sedeš angleške vlade. To je bilo nadaljnje krvavo razdobje sedemstoletnega boja med Irsko in Anglijo.

Aprila sem šel na Irsko, Arthur Griffith, ustanovnik sinnfeinovcev in podpredsednik irske republike, ter Desmond Fitzgerald, propagandni minister, sta bila glavna voditelja gibanja in sta se skrivala pred angleško policijo.

Nekaj ur po mojem prihodu v hotel »Gresham« je skrivna sinnfeinovska služba obvestila njihovo organizacijo, da sem jaz v mestu. Nepoznan glas je dejal po telefonu:

»Gospod Desmond Fitzgerald vas bo v nedeljo poiskal v hotelu, če vam je kaj do tega, da bi govorili z njim.«

Toda Fitzgerald se ni prikazal. V ponedeljek me je tujec spet poklical, da bi mi pojasnil, zakaj ga ni bilo.

»Poglejte, policija bi ga bila v nedeljo zjutraj skoraj ujela. Za dva koraka se ji je izmuznil. Ne vemo, kje je zdaj. A bo že spet prišel, brž, ko bo varno.«

Naslednje popoldne mi je fant iz hotela sporočil, da želi govoriti z menoj sneki moč. Mož je stopil v sobo in se mi je predstavil kot Desmond Fitzgerald.

Bil je to vitez možak pri kakih 35 letih, peščenobarvnih las in obraza in vlek je noge za seboj. Ob velikonočni vstaji leta 1916 je bil ranjen in je prebil skoraj dve leti v ječi. Zdaj se je policija zanj kar najhujše zanimala.

Fitzgerald se je zarežal in dejal:

»Da v nedeljo zjutraj bi me bili skoraj imeli. Ušel sem samo v spodnji obliki, v copatah in dežnem plašču. Po navadi menjam

ležišče trikrat na teden. Mi, ki smo »na potle«, imamo stotine bivaljših na razpolago pri tistih, ki so z nami in stanovanje kar menjamo.

Po navadi spim oblečen na počivalniku, zavrt v odejo. Če je nevarno, odejo lahko skrijejo, od gosta pa ni sledu.

Tudi moj urad je vedno na romanju. Imam več stenografov in pisalnih strojev ter množične pisarne za našo poročevalsko službo. Pisarno smo ta teden že štirikrat preselili.

V nedeljo zjutraj sem ob treh šlišal, da je pripeljal mimo hiše, kjer sem prebival, tovorni avtomobil. Nekdo je angleški vojašini nekaj namignil. Izmužnil sem se zadaj iz hiše ter se vso uro skrivaj v hribih, ker so krog in krog Dublina postavili obroč čet.

Vprašal sem Fitzgeralda, kako je mogel tvegati, da me je poiskal v najbolj znanem dublinskem hotelu.

Odgovoril mi je:

»Navadna policija ni s srem v službi. Le redkokdaj se vmeša, če nima izrečnega povelja za zapor. Bati se moramo pa vojaških patrol in civilnih detektivov, ki imajo izrečna zaporna povelja za nas.«

Trkanje na vrata je ustavilo Fitzgeraldovo pripovedovanje. Na hodniku je stal sinnfeinovski stražnik in me prosil, naj povem Fitzgeraldu, »da stojita dva deka (detektiva) pred hotelom«.

Fitzgerald se je zasmejal:

»Takoj moram iti. Če vas jutri popoldne ne bom mogel obiskati tu, potem si zapomnite moj novi naslov: Ječa Wormwood-Serubs. Kolikor vem, so mi prihranili celico na južno stran.«

Dve minuti potem, ko je Fitzgerald odšel, je fant iz hotela sporočil, da čaka neka »deklica« s pismom za gospoda Fitzgeralda. Nepojasnjeno je ostalo, ali je to bila detektivska past, da bi izvolali Fitzgeraldovo nahajališče, in pa odkod je fant vedel, kam naj nese sporočilo.

Toda prihodnje popoldne je Fitzgerald zadovoljen prišel in me odpeljal na pogovor z Arthurjem Griffithom, predsednikom sinnfeinovcev.

Šla sva po zadnjih stopnicah, potem žez prehod in stopila v voz, ki naju je pripeljal do hiše na rob Dublina.

Ko sem leta pozneje spet videl Desmonda Fitzgeralda, je vodil zunanje ministrstvo svobodne irske države.

Griffith je bil rejen mož širokega pogleda, nepomembnega vi-deza, govoril je naglo in dosti: